

308. Tiende Limburgs Dictee (auteur: Joost Verheyen)

Veldeke

Omstreeks het jaar onzes Heren elfhonderdveertig, in de nadagen van de Investituurstrijd, toen Welfen en Ghibellijnen, paus- en keizergezinden, uit-en-te-na bekvechtten en elkaar de huid vol scholden, werd Hendrik van Veldeke geboren, naar verluidt in een havezaat, vlak bij Hasselt in het graafschap Loon, dat toentertijd deel uitmaakte van het Heilige Roomse Rijk.

Men vermoedt dat hij schoolging in een kapittelschool en er zich als clericus in spe wijdde aan vreemdetaalenstudie en de lectuur van de klassieken en de Bijbel. Wat hoe dan ook vaststaat, is dat hij geen beotiër was. Naar luid van eeuwenoude akten en traktaten moet men Veldekes familie thuiswijzen in de voor het feudale stelsel typerende vazalliteit, in casu jegens de Loonse graaf. Misschien was Hendrik van adellijken bloede.

Een en ander doet evenwel niet écht ter zake. En zelfs gerenommeerde literair historici wagen zich vandaag de dag ternauwernood aan een gedetailleerde levensschets. Alhoewel Veldeke schreef in het Oudlimburgs, en dus - met enig chauvinisme geponeerd - op-en-top een Limburger was, claimen zowel Duitse als Nederlandstalige poëten van menige dichterschool hem als hun illustere voorzaat. Veldeke balanceerde zijn leven lang dan ook tussen beide invloedssferen en zijn pennenvruchten werden, al naargelang het kwestieuze werk, in Middelhoogduitse dan wel in Middelnederlandse manuscripten overgeleverd.

Zijn oeuvre verdient het predicaat Kunst met een grote K. Op insisteren van de Loonse gravin en geordonneerd door Hessel, een sacristein en custos van de Maastrichtse Sint-Servaaskerk, herdichtte Veldeke het alom bekende heiligenleven over de vroegmiddeleeuwse bisschop Servaas, die in het Maasland het Woord Gods verkondigde. Voorwaar een hels karwei en omdat hij met dit reuzenwerk de handen vol had, kreeg hij assistentie van een tig-tal monniken.

In zijn nieuwe domicilie, het Neder-Rijnse Kleef, re-interpreteerde Hendrik Vergilius' Aeneis. In dit door rapsoden vaak bezongen homerische epos zwalkte Aeneas met zijn kompanen na de Trojaanse oorlog tijdenlang rond langs de Middellandse Zee, ging aan de Libische kust aan land, genoot er van een Carthaags amoureuus intermezzo en stichtte nadien de zogenaamde Eeuwige Stad, Rome.

Bij tijd en wijle vergastte Veldeke de hooggeboren gezelschappen ook op zelfgeschreven minnellyriek in de trant van de Noord-Franse trouvères en de Provençaalse troubadours, waarin jonggelieven ten tonele werden gevoerd wier lasciviteit en zinnenlust hemzelf ten langen leste te gronde richtten.

Ten slotte nog even een fait diversstje als uitsmijter: vindt u dat de fysionomie van het standbeeld dat prijkt op het Van Veldekeplein, verdacht veel weg heeft van een product van de negentiende-eeuwse intelligentsia, dan heeft u het bij het rechte eind. Veldeke werd immers geportretteerd naar het beeld en de gelijkenis van uitgever-drukker Eugeen Leën, evenals hijzelf een volbloed Limburger!